Nuorten mielenterveys seuraavan hallituskauden painopisteeksi

Eduskunnan nuorten mielenterveyden tukiryhmän yhteiset eduskuntavaali- ja hallitusohjelmatavoitteet 2027–2031

Nuorten mielenterveys on koko yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeinen kysymys. Mielenterveyden vahvistaminen edellyttää paitsi toimivia ja oikea-aikaisia palveluja, myös turvallista arkea, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja uskoa tulevaisuuteen.

Eduskunnan nuorten mielenterveyden tukiryhmä kokoaa yhteen eri ryhmien kansanedustajia sekä nuorten mielenterveyden parissa toimivia asiantuntijajärjestöjä.

Tukiryhmä on valmistellut kolme yhteistä tavoitekokonaisuutta, jotka se esittää huomioitaviksi puolueiden eduskuntavaaliohjelmissa ja seuraavan hallituksen ohjelmassa.

1. Laaja-alainen mielenterveysstrategia ja toimeenpanosuunnitelma

Nuorten mielenterveyden vahvistaminen edellyttää kansallista johtamista, yhteisiä tavoitteita ja pitkäjänteistä toimeenpanoa. Mielenterveyspolitiikan tulee muodostaa johdonmukainen kokonaisuus, jossa mielenterveyden edistäminen, ongelmien ehkäisy ja palvelujen kehittäminen tukevat toisiaan.

- Uudistetaan kansallinen mielenterveysstrategia vuosille 2030–2040 ja laaditaan sille konkreettinen toimeenpanosuunnitelma. Sovitetaan kokonaisuus yhteen päihde- ja riippuvuusstrategian, itsemurhien ehkäisyohjelman sekä mielenterveyden edistämisen periaatepäätöksen kanssa.
- Sisällytetään kokonaisuuteen nuorten mielenterveyden toimenpideohjelma, jossa määritellään keskeiset tavoitteet, vastuutahot ja toimeenpanon seuranta.
- Varmistetaan strategian valmistelun ja kansallisen koordinoinnin edellytykset hallituskauden alusta lähtien. Arvioidaan toimenpideohjelman resurssitarpeet ja luodaan edellytykset sen pitkäjänteiselle toimeenpanolle sekä palvelujen kehittämiselle.

2. Nuorille tulevaisuususkoa, yhteisöjä ja turvaa arkeen

Mielenterveys rakentuu ennen kaikkea arjessa. Koulutus, toimeentulo, ihmissuhteet, osallisuus ja kokemus tulevaisuuden mahdollisuuksista vaikuttavat nuorten hyvinvointiin. Jokaisella on oltava mahdollisuus oppia, kuulua yhteisöön, vaikuttaa elämäänsä ja löytää paikkansa yhteiskunnassa. Näiden edellytysten vahvistaminen lisää myös koko yhteiskunnan keskinäistä luottamusta ja vahvistaa niin kriisinkestävyyttä kuin sisäistä turvallisuuttakin.

- Vahvistetaan jokaisen nuoren mahdollisuuksia suorittaa vähintään toisen asteen tutkinto. Kehitetään varhaista tukea ja ehkäistään koulutuksen ulkopuolelle jäämistä sekä opintojen keskeytymistä.
- Vahvistetaan nuorten mielenterveystaitoja osana kasvatusta, opetusta ja muuta nuorten arkea. Kehitetään kasvatuksen, opetuksen ja muiden nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista mielenterveyden edistämisessä ja ongelmien varhaisessa tunnistamisessa.
- Kehitetään korkeakouluopiskelijoiden psykososiaalista tukea ja opiskeluhuollon palveluja. Selvitetään opiskeluhuollon lakisääteisen perustan vahvistamista sekä psykologi- ja kuraattoripalvelujen riittävän saatavuuden turvaamista lakisääteisellä mitoituksella.

- Lisätään nuorten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon ja yhteisölliseen toimintaan. Vahvistetaan nuorten osallisuutta erityisesti heitä itseään koskevien palvelujen ja päätösten valmistelussa.
- Kehitetään opiskelijoiden toimeentulon ennakoitavuutta ja riittävyyttä sekä arvioidaan opintotuen rakenteen ja lainapainotteisuuden vaikutuksia opiskelijoiden hyvinvointiin.
- Vahvistetaan nuorten mielenterveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien sosiaali- ja terveysalan järjestöjen pitkäjänteisiä toimintaedellytyksiä sekä niiden yhteistyötä julkisten palvelujen kanssa.

3. Oikea-aikainen ja laadukas mielenterveyshoito

Jokaisella nuorella tulee olla mahdollisuus saada tarpeensa mukaista, laadukasta ja oikea-aikaista mielenterveyshoitoa sekä tukea arjen hallintaan ja kuntoutumiseen. Hoitoon pääsyn ja hoidon jatkuvuuden tulee toteutua yhdenvertaisesti asuinpaikasta ja elämäntilanteesta riippumatta. Nuoren tuen tarve ei myöskään pääty täysi-ikäistymiseen.

- Kehitetään terapiatakuuta ja vahvistetaan myös täysi-ikäisten nuorten mahdollisuuksia päästä oikea-aikaiseen mielenterveyshoitoon. Yhtenäistetään hoidon tarpeen arviointia ja vahvistetaan tarvelähtöistä, yksilöllistä ja yhdenvertaista hoitoa. Huolehditaan siitä, että käytettävät hoitomenetelmät perustuvat nuoren tarpeisiin ja tutkittuun tietoon.
- Vahvistetaan perustason mielenterveyspalveluja ja moniammatillista yhteistyötä. Kehitetään palveluohjausta ja hoidon porrastusta niin, että nuori pääsee oikeanlaisen tuen ja hoidon piiriin ilman tarpeettomia viiveitä tai siirtymistä palvelusta toiseen.
- Varmistetaan mielenterveyshoidon laatu ja vaikuttavuus ammattilaisten osaamista, koulutusta, menetelmäohjausta ja työnohjausta kehittämällä. Sujuvoitetaan kirjaamis- ja lausuntokäytäntöjä, jotta ammattilaisten työaikaa voidaan kohdentaa nykyistä enemmän nuorten kohtaamiseen ja hoitoon.
- Kehitetään nuorten mielenterveyskuntoutusta nykyistä yhtenäisemmäksi ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavaksi kokonaisuudeksi. Vahvistetaan kuntoutuksen, sosiaalisen tuen, koulutuksen ja työllisyyspalvelujen yhteistyötä sekä tuetaan nuoren arjen hallintaa, toimintakykyä, sosiaalista osallisuutta ja etenemistä kohti opintoja ja työelämää.

Yhteinen tavoite yli vaalikausien

Nuorten mielenterveyden vahvistaminen edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä yli hallinnonalojen ja vaalikausien. Kyse ei ole ainoastaan mielenterveyspalvelujen kehittämisestä, vaan myös siitä, millaisia mahdollisuuksia, turvaa ja tulevaisuuden mahdollisuuksia nuorille tarjotaan.